

Ärendenummer / Referens

Fö2025/00151

Vår referens

Emilia Wikström Melin

Försvarsdepartementet

103 33 Stockholm

E-post

emilia.wikstrom-melin@seko.se

Telefon

072-553 17 41

Sekos yttrande gällande SOU 2025:6 – Plikten kallar!

Seko vill härmed ta chansen att yttra sig kring delar av SOU 2025:6 – Plikten kallar!

Seko instämmer i det remissyttrande som LO har lämnat.

Seko vill därtill lämna ett eget yttrande gällande utredningens kartläggning och analys i kapitel 18 - Personalförstärkning i olika delar av det civila försvaret. Seko kommer att yttra sig kring förslagen som berör de sektorer där Seko organiserar arbetstagare.

Sekos ställningstagande

18.4 – Elektroniska kommunikationer och post

Seko instämmer med utredningens bedömning om att personalbehovet inom beredskapssektorn kommer att öka.

Under de senaste decennierna har postverksamheten nedmonterats i Sverige i takt med att allt färre brev skickas. Seko menar att i händelse av höjd beredskap och i värsta fall krig kommer det vara viktigt att snabbt kunna skala upp möjligheterna till att skicka fysisk post. Det statliga bolaget PostNord har successivt anpassat sin verksamhet och antalet anställda har under lång tid minskat med i snitt 1 000 om året. Men när tele- och it-systemen slås ut så är fysisk post helt nödvändig. Seko vill också lyfta att en fungerande postverksamhet är nära sammankopplade med en fungerande transportinfrastruktur där vägar och järnvägar är körbara och det finns rätt kompetens som kan köra till exempel en postlastbil.

18.5 – Energiförsörjning

Seko instämmer till stora delar den beskrivning som utredningen presenterar av personalbehovet inom energiförsörjningen. Seko tycker det är positivt att utredningen pekar på att det kommer finnas ett personalbehov i sektorn som gäller den mer generella reparationsberedskapen så som gräv- och markjobb samt bevakning. Dessa mer generella arbetsområden inom energisektorn är något som Seko anser har tappats bort i Svenska Kraftnäts uppdrag att utreda och verkställa civilplikten inom reparationsberedskapen. Utöver detta vill Seko också nämna att sektorn är beroende av fungerande transporter och fordon för att kunna ta sig runt till olika anläggningar och till exempel elledningar långt ute i skogen.

Seko, Service- och kommunikationsfacket

Box 1105, 111 81 Stockholm
Besök: Hagagatan 2
Hemsida: www.seko.se

Telefon: 08-791 41 00
Telefax: 08-21 89 53
E-post: seko@seko.se

Organisationsnummer: 802004-5509
Plusgironummer: 58-8

Som utredningen konstaterar är personalbehovet stort inom sektorn redan idag. Utifrån det vill Seko lyfta "risken" om att företag i branschen fångar upp och anställer de som idag utbildas inom ramen för civilplikten. Det gör att de kan försvinna just som civilpliktiga, men att de fortsatt finns att tillgå via en krigsplacering på sitt företag. Därtill finns det ett beroende av utländsk kompetens och leverantörer för att hålla vår elproduktion i gång. Det är ett beroende som Seko menar är viktigt att bryta för att kunna säkerställa en god, svensk beredskap.

18.10 – Ordning och säkerhet

Seko tycker det är positivt att utredningen lyfter behovet av ökat skydd och bevakning av till exempel energiförsörjningen, transporter, elektronisk kommunikation och livsmedelsförsörjning i händelse av höjd beredskap.

Seko saknar ett resonemang kring Kriminalvårdens roll och eventuella behov av personalförstärkningar vid höjd beredskap. Redan idag saknas det personal inom Kriminalvården. Seko ser en risk att personalbehovet kan öka vid en höjd beredskap och att Kriminalvården får en ny grupp klienter att hantera utifrån speciallagstiftning som kan aktiveras.

18.12 – Transporter

Seko delar utredningens bedömning om att personalbehoven kommer öka i sektorn vid höjd beredskap. Seko delar också utredningens konstaterande om att en fungerade transportinfrastruktur är avgörande för både det militära och för det civila vid höjd beredskap och i värsta fall krig. Att tillgodose det ökade behovet av ett robust transportinfrastruktursystem kommer vara en utmaning då en stor del dagens transportverksamhet drivs av privata företag. Seko menar också att branschen, i alla fall delvis, är beroende av utländsk arbetskraft idag.

Trafikverket ansvarar för drift och underhåll av vägar och järnvägar men det är upphandlade entreprenörer som sköter det faktiska arbetet. Seko bedömer att Trafikverkets kunskap, framför allt om järnvägsnätet, idag är bristfällig vilket kommer innebära stora utmaningar vid höjd beredskap.

Seko identifierar i likhet med utredningen lokförare som en yrkeskategori där behovet av arbetskraft kan komma att öka kraftigt vid höjd beredskap. Seko vill dock påpeka att det inte bara är lokförare det kan komma bli brist på utan även tågmekaniker, bangårdspersonal samt personer som kan reparera järnvägsanläggning.

Anläggare kommer vara en viktig yrkesgrupp för att kunna etablera nya vägar där till exempel flyg kan landa men också för att reparera förstörda vägar och järnvägar. Seko bedömer också att behovet av personer med c-körkort kommer vara stort samt behovet av mekaniker som kan reparerar trasiga fordon och anläggningar inom transportinfrastrukturen. Idag finns det en kompetensbrist inom dessa områden som behöver åtgärdas redan nu för att Sverige ska kunna bygga upp en stark, nationell beredskap.

Seko ser också att många med utländsk härkomst (men som har bott länge och har uppehållstillstånd i Sverige) inom framför allt järnvägsinfrastrukturen idag blir av med sina jobb för att de, på oklara grunder, inte klara säkerhetsprövningen. Det gör att branschen redan idag tappar kunnig arbetskraft som kommer vara svår att ersätta.

För att transportsektorn ska fungera behövs en nära samverkan med beredskapsorganisationen för bygg- och anläggning.

18.16 – Bygg och anläggning, handel och industri

Gällande bygg och anläggning instämmer Seko i LOs analys om att en ny byggnads- och reparationsberedskap är nödvändig. Bygg och anläggningsbranschen består idag till stor del av utländska leverantörer och entreprenörer, många underentreprenörsled och utstationerade arbetstagare. Vid händelse av kris eller krig bedömer Seko det som mycket tveksamt om Sverige idag skulle klara av att hantera behovet av reparationsberedskap inom bygg- och anläggning med den inhemska arbetskraften som finns. Att ha en god reparationsberedskap inom bygg- och anläggning är avgörande för att många av de andra sektorerna som utredningen tar upp ska kunna fungera. Det gäller till exempel transporter, energiförsörjning och elektroniska kommunikationer.

Avslutande kommentarer

Seko vill slutligen betona vikten av att det finns ett helhetstänk och statligt ansvarstagande kring Sveriges beredskap. Vi menar att många av de sektorer som utredningen tar upp är på något sätt beroende av varandra för att fungera. Genom att ge staten ett större och övergripande ansvar för Sveriges beredskap kan ”stuprörsmentaliteten” mellan olika sektorer minska.

Seko menar att Sveriges beredskap har blivit lidande av de senaste decenniernas avregleringar och privatiseringar, något som också tas upp i utredningens kapitel 13. Seko tror inte att de verktyg, till exempel bredskapsavtal med företag, som utredningen som utredningen presenterar för att lösa behov av utländsk arbetskraft, långa underentreprenörsled och marknader där privata företag dominerar kommer fungera i praktiken. Seko anser att verktygen snarare borde handla om att stat, regioner och kommuner bedriver mer verksamhet i egen regi, att antalet underentreprenörsled kan begränsas och att satsningar görs på utbildning inom samhällskritiska områden görs redan i fredstid.

Vänliga hälsningar

Seko, Service- och kommunikationsfacket

Gabriella Lavecchia
Förbundsordförande

Emilia Wikström Melin
Utredare